

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 213/2021-37

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej JUDr. Martinom Polákom, advokátom, Poštová 14, Košice, proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 8 Tos 22/2021 zo 4. marca 2021 a jeho postupu v tomto konaní takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 8 Tos 22/2021 zo 4. marca 2021 **boli porušené** základné právo sťažovateľky na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Krajského súdu v Košiciach č. k. 8 Tos 22/2021 zo 4. marca 2021 **zrušuje a vec vracia** Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie.
3. Krajský súd v Košiciach **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **576,12 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 31. marca 2021 domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), svojho práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a svojho práva

na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 8 Tos 22/2021 zo 4. marca 2021 a postupom krajského súdu v tomto konaní. Napadnuté uznesenie navrhla zrušiť a prepustiť ju neodkladne z väzby na slobodu.

2. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 213/2021-22 z 19. mája 2021 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľky v časti namietaného porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením krajského súdu č. k. 8 Tos 22/2021 zo 4. marca 2021 a jeho postupom v tomto konaní na ďalšie konanie a vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť odmietol.

3. Sťažovateľka je obvinená pre obzvlášť závažný zločin vraždy podľa § 145 ods. 1 a ods. 2 písm. c) Trestného zákona a je väzobne trestne stíhaná od 28. júla 2019. Podľa obžaloby mala 28. júla 2019 kuchynským nožom pichnúť svojho manžela a tým mu spôsobiť zranenia, v dôsledku ktorých napriek poskytnutej neodkladnej zdravotnej starostlivosti toho istého dňa v nemocnici počas operačného zákroku zomrel.

4. Napadnutým uznesením bolo zamietnutá jej sťažnosť proti rozhodnutiu Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) č. k. 6 Tk 1/2020 z 15. decembra 2020 o zamietnutí jej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu a nenahradení jej väzby dohľadom probačného a mediáčného úradníka (ďalej len „uznesenie okresného súdu“).

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Sťažovateľka pred ústavným súdom argumentuje, že:

- a) napadnuté uznesenie je založené na stereotypných dôvodoch, keď sa v jej veci pri rozhodovaní o väzbe len mechanicky opakuje argumentácia z predošlých väzobných rozhodnutí bez ohľadu na zmenu situácie a bez ohľadu na jej námietky a tvrdenia,
- b) krajský súd nezohľadnil celkovú dĺžku jej väzby a ani postup orgánov činných v trestnom konaní, keď na hlavnom pojednávaní nebolo od 4. júna 2020 vykonané dokazovanie,
- c) o jej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu sa nerozhodovalo urýchlene, pretože svoju žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu podala 26. novembra 2020 a napadnuté uznesenie jej bolo doručené až 18. marca 2021.

III.

Vyjadrenie krajského súdu a replika sťažovateľky, k ústnemu pojednávaniu

III.1. Vyjadrenie krajského súdu:

6. Krajský súd k ústavnej sťažnosti uviedol, že sa vysporiadal so všetkými námietkami sťažovateľky proti uzneseniu okresného súdu. Pokiaľ ide o jej námietku nevykonávania dokazovania na hlavnom pojednávaní, s tou sa už dostatočným spôsobom vysporiadal okresný súd. Vo vzťahu k samotnému dôvodu väzby krajský súd poukázal na napadnuté uznesenie a sťažovateľke hroziaci trest odňatia slobody vo výmere 20 až 25 rokov alebo trest odňatia slobody na doživotie, spôsob života sťažovateľky a tiež to, že v jej veci nedošlo k žiadnej zmene stavu oproti predchádzajúcim rozhodnutiam o jej väzbe. Pokiaľ ide o dĺžku rozhodovania, tak konanie

pred krajským súdom trvalo od 25. februára 2021 (predloženie súdneho spisu) do 11. marca 2021, keď bol príslušný súdny spis vrátený okresnému súdu. Vzhľadom na všetko už uvedené krajský súd navrhuje ústavnej sťažnosti nevyhovieť.

III.2. Replika sťažovateľky:

7. Sťažovateľka vo svojej replike opätovne poukázala na opakovanie sa argumentácie súdov pri rozhodovaní o jej väzbe. Ďalej zdôraznila, že dôkazy, ktoré neboli v prípravnom konaní vykonané zákonne ako znalecké dokazovanie znalcami z odborov zdravotníctva a psychológie, je potrebné vykonať opätovne, čím sa zbytočne predlžuje trestné konanie, v rámci ktorého sa ona nachádza vo väzbe.

III.3. K ústnemu pojednávaniu:

8. Podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) môže ústavný súd v konaní o ústavnej sťažnosti upustiť od ústneho pojednávania, ak je na základe podaní účastníkov a spisov predložených ústavnému súdu zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

9. Ústavný súd po oboznámení sa s predloženými dokumentmi dospel v tejto veci k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. Vzhľadom na uvedené podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Predmetom ústavnej sťažnosti v časti prijatej na ďalšie konanie je namietané porušenie základného práva sťažovateľky na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a jej práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru napadnutým uznesením, ako aj postupom krajského súdu v príslušnom súdnom konaní.

11. Ústavný súd už judikoval, že väzba je najzávažnejším zásahom do osobnej slobody a do práv obvineného. Keďže ide o najzávažnejší zásah, vyžaduje po celý čas súdnu kontrolu jej ústavnosti a zákonnosti (mutatis mutandis III. ÚS 26/01). Je výsostným právom, ale aj povinnosťou všeobecného súdu skúmať všetky okolnosti spôsobilé vyvrátiť alebo potvrdiť existenciu skutočného verejného záujmu odôvodňujúceho so zreteľom na prezumpciu neviny výnimku z pravidla rešpektovania osobnej slobody a uviesť ich v rozhodnutiach o väzbe (I. ÚS 187/09, rozsudok vo veci Toth proti Rakúsku z 12. 12. 1991, sťažnosť č. 11894/85, bod 67).

12. Každé pozbavenie osobnej slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade skonanim ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotliviec pozbavený osobnej slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (I. ÚS 165/02, I. ÚS 177/03, I. ÚS 115/07).

13. Obsahom základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy je aj oprávnenie trestne stíhanej osoby, aby súd rozhodujúci o jej väzbe skúmal významné skutočnosti pre a proti väzbe vrátane možnosti nahradiť ju zárukou, sľubom alebo peňažnou zárukou, pričom ak sa rozhodne trestne stíhanú osobu

do väzby vziať alebo ju v nej ďalej držať, aby boli takéto rozhodnutia založené na konkrétnych skutočnostiach, a nie na abstraktnej úvahe (III. ÚS 38/01, IV. ÚS 207/07, III. ÚS 115/08).

14. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že súd rozhodujúci o pozbavení slobody nemusí odpovedať na každý argument osoby pozbavenej slobody. Tento súd však nesmie ignorovať konkrétne skutočnosti namietané touto osobou, ktoré by mohli spochybníť existenciu podmienok „zákonnosti“ pozbavenia osobnej slobody (pozri rozsudok vo veci Ilijkov proti Bulharsku z 26. 7. 2001, sťažnosť č. 33977/96, bod 94).

15. Ústavný súd tiež judikoval, že povinnosťou všeobecných súdov je umožniť obvinenému uplatnenie práva na obhajobu tak, aby sa zachoval jeho reálny obsah a zmysel. Inak by totiž toto právo nebolo možné považovať za reálne, ale iba za teoretické, resp. iluzórne. Výklad príslušných ustanovení dotknutých právnych predpisov musí byť preto taký, aby uplatnenie práva na obhajobu v konaní o väzbe sa obvinenému reálne umožnilo (II. ÚS 116/2011, II. ÚS 266/2013, II. ÚS 175/2017).

16. Pokiaľ ide o rýchlosť rozhodovania všeobecných súdov o väzbe, ústavný súd stabilne judikuje, že jednotlivé lehoty z hľadiska požiadavky neodkladnosti alebo urýchlenosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby v zmysle § 17 ods. 2 a 5 ústavy, ale aj z hľadiska čl. 5 ods. 4 dohovoru sa posudzujú podľa všetkých okolností prípadu, spravidla lehoty rátané na mesiace sú príliš dlhé a nevyhovujú požiadavke rýchlosti (III. ÚS 7/00, I. ÚS 18/03). Tejto požiadavke preto spravidla nemôže zodpovedať lehota konania presahujúca na jednom stupni súdu dobu jedného mesiaca a ani nečinnosť trvajúca týždne (III. ÚS 255/03, II. ÚS 353/06).

IV.1. K namietaným nedostatkom odôvodnenia väzby sťažovateľky

17. Sťažovateľka namieta, že jej väzba podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku je založená len na stereotypných formuláciách a v podstate iba na skutočnosti, že jej hrozí uloženie vysokého trestu odňatia slobody.

18. Krajský súd v napadnutom uznesení (s. 4) stručne uviedol, že hrozba vysokého trestu nie je sama osebe dôvodom tzv. útekovej väzby sťažovateľky, ale je podporená aj „*s prihliadnutím na doteraz preukázaný spôsob života [sťažovateľky] (preukázané užívanie alkoholu a psychotropných látok)*“.

19. Ústavný súd po preskúmaní napadnutého uznesenia konštatuje, že krajský súd svoju úvahu o spôsobe života sťažovateľky bližšie nevysvetlil, napr. skúmaním rozsahu užívania alkoholu a psychotropných látok sťažovateľkou a posúdením jeho dopadu na život sťažovateľky, jej sociálne väzby či na usporiadanosť jej súkromného a pracovného života. Krajský súd pri posudzovaní existencie väzobného dôvodu tzv. útekovej väzby neskúmal ani majetkové pomery sťažovateľky a druh jej väzieb k bydlisku či krajine. Podľa názoru ústavného súdu sa krajský súd v napadnutom uznesení obmedzil len na zopakovanie relatívne stručnej a všeobecnej argumentácie z uznesenia okresného súdu (a predošlých väzobných rozhodnutí o sťažovateľke, pozn.), a to bez reflektovania námietok sťažovateľky o neurčitosti, resp. neexistencii iných dôvodov, ako je samotná hrozba uloženia vysokého trestu.

20. Navyše, v napadnutom uznesení absentuje vyhodnotenie týchto skutočností, resp. okolností prípadu s ohľadom na uplynutie dlhšieho času, počas ktorého bola sťažovateľka vo väzbe. Riziko

úteku majúce pôvod v čase vzatia do väzby, teda v počiatočnej fáze trestného stíhania, nemusí byť totiž nevyhnutne rovnaké ako riziko po uplynutí dlhšieho času, počas ktorého bol obvinený vo väzbe. Základné právo na osobnú slobodu podľa čl. 17 ústavy a právo na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 dohovoru neumožňujú paušálne konštatovanie (založenie) existencie väzobného dôvodu tzv. útekovej väzby už pri vzatí do väzby, ktoré sa potom bez zohľadnenia námietok obvineného a plynutia času môže premietnuť do každého ďalšieho rozhodnutia o jeho väzbe. Takto by označené práva obvineného boli zbavené svojho obsahu a stali sa v podstate iba formálnymi, iluzórnymi právami (porov. rozsudok vo veci G. B. a ďalší proti Turecku zo 17. 10. 2019, sťažnosť č. 4633/15, bod 176). Ústavný súd v tomto smere považuje za potrebné zdôrazniť, že dôvodnosť väzby obvineného nemožno automaticky stotožňovať s maximálnou možnou lehotou väzby.

21. Z napadnutého uznesenia a ani z uznesenia okresného súdu, na ktoré krajský súd v napadnutom uznesení odkázal, podľa názoru ústavného súdu nevyplýva taká ústavnoprávne relevantná argumentácia, ktorá by v prípade sťažovateľky podporila existenciu väzobného dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku nad rámec už uvedenej a nespornej hrozby uloženia vysokého trestu odňatia slobody.

22. Európsky súd pre ľudské práva judikoval, že riziko úteku nemôže byť založené výlučne na hrozbe vysokého trestu, ale musí byť vyhodnotené v rámci ďalších relevantných faktorov, ktoré môžu existenciu takéhoto rizika potvrdiť alebo ho minimalizovať v takej miere, že už nemôže opodstatniť väzbu obvineného (rozsudok vo veci Panchenko proti Rusku z 8. 2. 2005, sťažnosť č. 45100/98, bod 106).

23. Ústavný súd v tomto bode ďalej zdôrazňuje, že mu ako nezávislému súdnemu orgánu ochrany ústavnosti neprináleží vyhľadávať či dopĺňať argumentáciu väzobného súdu v prospech výroku jeho rozhodnutia (porov. rozsudok vo veci Bykov proti Rusku z 10. 3. 2009, sťažnosť č. 4378/02, bod 66), ale naopak, chrániť jednotlivca proti svojvôli (porov. aj rozsudok Veľkej komory vo veci S., V. a A. proti Dánsku z 22. 10. 2018, sťažnosti č. 35553/12, č. 36678/12 a č. 36711/12, bod 74). V rozhodnutí všeobecného súdu o obmedzení osobnej slobody jednotlivca väzbou musia byť všetky dôvody v prospech takéhoto obmedzenia uvedené a primeraným spôsobom vysvetlené, aby tak prevážili nad prezumpciou nevinoty, ktorá je pri tomto rozhodovaní v stávke. Predpoklad je pritom vždy v prospech prepustenia, nie v prospech obmedzenia osobnej slobody väzbou, pretože väzba predstavuje výnimku z práva na osobnú slobodu. Ak v rozhodnutí súdu o väzbe obvineného nie sú relevantné dôvody uvedené, väzbu nemožno považovať za zákonnú a ani ústavnú. Iba náležité odôvodnené rozhodnutia totiž umožňujú verejnú kontrolu výkonu spravodlivosti (rozsudok vo veci Tase proti Rumunsku z 10. 6. 2008, sťažnosť č. 29761/02, bod 41).

24. Nad rámec už uvedených úvah ústavný súd považuje za dôležité poukázať aj na skutočnosť, že sťažovateľka je vo väzbe iba z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, teda z dôvodu hrozby, že ujde alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhla trestnému stíhaniu alebo trestu. Európsky súd pre ľudské práva stabilne judikuje, že ak jediným (zostávajúcim) dôvodom väzby je riziko úteku, obvinený má byť prepustený z väzby na slobodu, ak je možné zabezpečiť jeho prítomnosť inými zárukami alebo prostriedkami (rozsudok Veľkej komory vo veci Merabishvili proti Gruzínsku z 28. 11. 2017, sťažnosť č. 72508/13, bod 223).

25. Vzhľadom na uvedené ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti vyhodnotil ako dôvodnú.

IV.2. K celkovej dĺžke väzby sťažovateľky

26. Sťažovateľka pred ústavným súdom ďalej namieta, že krajský súd sa nevysporiadal s jej námietkou spočívajúcou v tom, že na hlavnom pojednávaní nebolo šesť mesiacov vykonané dokazovanie. K tomuto dopĺňa, že nemôže znášať dôsledky či zodpovednosť za potrebu opätovne nariadiť znalecké dokazovanie.

27. Ústavný súd sa presvedčil, že sťažovateľka túto svoju námietku vzniesla pred okresným súdom a aj vo svojej sťažnosti krajskému súdu. Ústavný súd tiež konštatuje, že predmetná námietka, ak by bola krajským súdom vyhodnotená ako dôvodná, mohla mať dopad na rozhodnutie v tejto veci. Vzhľadom na uvedené bolo povinnosťou krajského súdu poskytnúť sťažovateľke na túto jej námietku konkrétnu a presvedčivú odpoveď.

28. Krajský súd v napadnutom uznesení (s. 4) konštatoval rovnako ako okresný súd, že nebude možné vykonať výsluch znalcov pribratých v štádiu prípravného konania a že súd nemá možnosť získať poznatky o duševnom stave sťažovateľky iným spôsobom, iba pribratím nových znalcov, o čo sa aj pokúsil. Absencia dôkazu o duševnom stave sťažovateľky podľa názoru krajského súdu nemá podstatný vplyv na existenciu väzobného dôvodu, spôsobuje však predĺženie trestného stíhania.

29. Ústavný súd konštatuje, že krajský súd na námietku sťažovateľky o nevykonaní dokazovania v období 6 mesiacov priamo nereagoval a poukázal na nemožnosť výsluchu znalcov a s tým spojené celkové predĺženie konania. Či táto skutočnosť vysvetľuje a ospravedlňuje sťažovateľkou konkrétne namietané prieťahy v konaní vo veci samej, nebolo zo strany krajského súdu bližšie objasnené.

30. Ústavný súd v nadväznosti na uvedené konštatuje, že sťažovateľka na svoju námietku o nevykonaní dokazovania v období 6 mesiacov nedostala konkrétnu a presvedčivú odpoveď.

31. Aj túto námietku sťažovateľky preto ústavný súd vyhodnotil ako dôvodnú.

IV.3. K rýchlosti rozhodovania o sťažnosti sťažovateľky krajským súdom

32. Sťažovateľka napokon namieta, že o jej väzbe sa nerozhodovalo urýchlene, keď svoju žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu podala 26. novembra 2020 a napadnuté uznesenie jej bolo doručené až 18. marca 2021.

33. Ústavný súd hneď na úvod považuje za potrebné poukázať na skutočnosť, že sťažovateľka v rámci svojej ústavnej sťažnosti a jej petitu označila za porušovateľa svojich práv (odporcu) iba krajský súd a nenapadla aj postup okresného súdu pri rozhodovaní o jej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu. Zohľadňujúc uvedené, ústavný súd musel svoj prieskum obmedziť na preskúmanie a posúdenie postupu krajského súdu pri rozhodovaní o sťažnosti sťažovateľky proti uzneseniu okresného súdu.

34. Z predložených dokumentov vyplýva, že vec sťažovateľky bola krajskému súdu predložená 25. februára 2021, pričom napadnuté uznesenie bolo vydané 11. marca 2021. Napadnuté uznesenie bolo následne sťažovateľke doručené (najneskôr) 18. marca 2021. Rozhodovanie krajského súdu o sťažnosti sťažovateľky pre potreby ústavnoprávneho prieskumu trvalo od 25. februára 2021 do 18. marca 2021, teda 3 týždne.

35. Takáto dĺžka rozhodovania sťažnostného súdu nevykazuje v zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu (pozri bod 16 tohto nálezu) znaky porušenia práva sťažovateľky na urýchlené rozhodnutie o jej väzbe. V tomto smere ústavný súd dopĺňa, že sťažovateľka sama nepoukázala na žiadne iné konkrétne skutočnosti svedčiace v prospech tejto jej námietky.

36. Navyše, ústavný súd, podobne ako Európsky súd pre ľudské práva, už judikoval, že požiadavka „urýchlenosti“ je v konaní pred sťažnostným súdom menej prísna (IV. ÚS 78/2019, I. ÚS 423/2020; rozsudok vo veci Abdulkhakov proti Rusku z 2. 10. 2012, sťažnosť č. 14743/11, bod 198; rozsudok vo veci Shcherbina proti Rusku z 26. 6. 2014, sťažnosť č. 41970/11, bod 65). Rozhodovanie sťažnostného súdu v trvaní troch týždňov možno z pohľadu ochrany práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru akceptovať (už citovaná judikatúra, tiež rozsudok vo veci Ilseher proti Nemecku zo 4. 12. 2018, sťažnosti č. 10211/12 a č. 27505/14).

V. Záver

37. Vzhľadom na uvedené (časť IV.1. a IV.2.) dospel ústavný súd k záveru, že napadnutým uznesením boli porušené základné právo sťažovateľky na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a jej právo na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu). Časť ústavnej sťažnosti, ktorou sťažovateľka napádala postup krajského súdu (časť IV.3.), však nebolo možné vyhovieť (bod 4 výroku tohto nálezu).

38. V nadväznosti na uvedené ústavný súd napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu).

39. Krajský súd je v ďalšom konaní vo veci podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými v tomto náleze.

40. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal.

41. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka v tejto veci o priznanie finančného zadosťučinenia nepožiadala.

42. Pokiaľ ide o návrh sťažovateľky, aby ústavný súd prikázal krajskému súdu prepustiť ju z väzby na slobodu, ústavný súd konštatuje, že príkaz na prepustenie z väzby na slobodu predstavuje výnimočné opatrenie určené pre špecifické a ojedinelé prípady porušenia práv sťažovateľov. O jeden druh takýchto prípadov pôjde, ak sa zrušením napádaného rozhodnutia stráca ústavný titul na držanie vo väzbe – napr. v situácii, keď sa napadnutým rozhodnutím rozhodlo o predĺžení väzby (III. ÚS 128/05, III. ÚS 84/06), alebo ak ide o opätovné porušenie práv obvineného vo väzbe (III. ÚS 295/05, III. ÚS 79/02), prípadne, celkom výnimočne, ak sa „súdne rozhodnutie opiera o dôvod väzby, ktorý v danom čase nemôže existovať“ (III. ÚS 33/2021). Taktiež by jedným z takýchto výnimočných prípadov mohla byť situácia, keď by ústavný súd dospel k záveru o celkom zjavnej neexistencii „dôvodného podozrenia zo spáchania trestného činu“ v konkrétnom prípade, a teda by bola spochybnená samotná dôvodnosť trestného stíhania, v rámci ktorého bola väzba uvalená. S výnimkou týchto špecifických prípadov nie je úlohou ústavného súdu samostatne vyhodnocovať existenciu väzobných dôvodov a nahrádzať tak právomoc všeobecných súdov, ktoré

sú v zmysle ustálenej judikatúry primárne určené na takéto posúdenie. Vzhľadom na uvedené ústavný súd tomuto návrhu sťažovateľky nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

VI. Obiter dictum

43. Ústavný súd považuje nad rámec všetkého už uvedeného upriamiť pozornosť všeobecných súdov na niekoľko skutočností.

44. V prvom rade ústavný súd vo všeobecnosti zdôrazňuje, že riešením nedostatočnej spolupráce obvineného pri vyšetrení jeho duševného stavu nie je jeho väzba (porov. nález Ústavného súdu Českej republiky I. ÚS 2883/13). V takomto prípade umožňuje Trestný poriadok nariadiť pozorovanie obvineného v zdravotníckom ústave, resp. v nemocnici pre obvinených a odsúdených (§ 148 ods. 3 Trestného poriadku).

45. Ďalej zo sťažovateľkou predložených dokumentov vyplýva, že niektoré predošlé rozhodnutia o jej väzbe obsahovali vo vzťahu k tzv. útekovvej väzbe aj odkaz na zdravotný stav sťažovateľky, pričom z predložených dokumentov vyplýva, že má ísť o zdravotné problémy spojené so zrakom sťažovateľky. Dopad takejto zdravotnej komplikácie na *zvýšenie* rizika jej úteku či vyhýbania sa trestnému stíhaniu a trestu však v sťažovateľkou predložených rozhodnutiach nebol bližšie vysvetlený.

46. Ústavný súd opätovne pripomína, že nie je jeho úlohou nahradzovať činnosť všeobecných súdov rozhodujúcich o väzbe obvinených. Úlohou ústavného súdu je preskúmať ústavnoprávnu akceptovateľnosť ich záverov a ochrániť tak jednotlivca pred svojvoľným, neodôvodneným zásahom do jeho osobnej slobody, ktorá predstavuje jedno z najdôležitejších práv v „demokratickej spoločnosti“ (pozri rozsudok Veľkej komory vo veci Medvedyev a ďalší proti Francúzsku z 29. 3. 2010, sťažnosť č. 3394/03, bod 76; pozri tiež II. ÚS 67/2013). Ústavný súd v zásade nevyslovuje závery o existencii či neexistencii konkrétneho väzobného dôvodu, ale preskúmava presvedčivosť záverov všeobecných súdov ku konkrétnym väzobným dôvodom.

47. Všetky dôvody, ktoré všeobecný súd pre existenciu toho-ktorého väzobného dôvodu vo svojom rozhodnutí uvedie, musia byť v danej veci a pre daný väzobný dôvod relevantné a presvedčivé. Či takéto relevantné a presvedčivé dôvody v prípade sťažovateľky existujú (pretrvávajú), ostáva na preskúmaní a posúdení krajského súdu.

VII. Trovy konania

48. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 576,12 eur.

49. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2021 je 181,17 eur a hodnota režijného paušálu je 10,87 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za tri úkony právnej služby

uskutočnené v roku 2021 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu a vyjadrenie k stanovisku krajského súdu).

50. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. decembra 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu